

Inwestycje w energetyce odnawialnej na obszarach wiejskich i miejsko-wiejskich w aspekcie regulacji związanych z planowaniem przestrzennym

7 kwietnia br. odbyło się posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego z udziałem premiera Mateusza Morawieckiego poświęcone Krajowemu Planowi Odbudowy.

Realizacja procesu transformacji energetycznej, oznaczać powinna także uwzględnienie planowania przestrzennego na obszarze gminy. Oznacza to projektowanie jej przestrzeni w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju społeczno-gospodarczego z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Na poziomie gminy najważniejszymi opracowaniami planistycznymi są:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zakres i zasady planowania przestrzennego w Polsce określono w Ustawie z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003. nr 80, poz. 717. u.p.z.p). W ustawie określono m.in. zasady kształtowania

polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego. Do procesu planowania i zagospodarowania przestrzennego zaliczyć należy zwłaszcza przeznaczenie określonego terenu oraz sposoby jego zagospodarowania. Należy tu jednak wskazać, że podczas gdy aspekt planowania odnosi się do wykorzystywania w tym procesie określonych reguł, to zagospodarowanie przestrzenne odnosi się do sposobu i możliwości wykorzystywania przestrzeni oraz znajdujących się w jej obrębie określonych zasobów.

W obecnym systemie planowania przestrzennego istotną rolę odgrywają zwłaszcza inwestycje w odnawialne źródła energii. Lokalizacja instalacji odnawialnego źródła energii to jeden z koniecznych etapów procesu inwestycyjnego. Problem dotyczy w szczególności gminy wiejskie czy miejsko-wiejskie, które:

1. są obszarami predysponowanymi do lokowania na ich obszarach inwestycji w odnawialne źródła energii, w tym również inwestycji o większych mocach,
2. co do zasady posiadają w mniejszym stopniu w porównaniu z gminami miejskimi pokrycie obszarów miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Przygotowywanie inwestycji w odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich, poza aspektami związanymi z planowaniem przestrzennym jest także ściśle związane innymi aktami prawnymi, w tym szczególności z ustawą o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2015 poz. 478) czy z prawem budowlanym (Dz. U. 1994 Nr 89 poz. 414).

W przypadku studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z punktu widzenia inwestycji w odnawialne źródła energii szczególnie istotne są zapisy art. 10 ust. 2a u.p.z.p., zgodnie z którym „jeżeli na terenie gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, to w studium należy ustalić ich rozmieszczenie”.

Należy tu zatem jednoznacznie stwierdzić, że w sytuacji gdy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie zawiera takich regulacji, to niezbędna staje się jego zmiana, aby na obszarze danej gminy inwestycje o mocy powyżej 100 kW miały szansę powstać.

W sytuacji gdy gmina ma opracowany plan miejscowy dla obszaru, na którym zlokalizowana ma zostać inwestycja w odnawialne źródła energii, to możliwe są następujące warianty:

1. Plan miejscowy umożliwia lokalizację kilku różnych rodzajów instalacji odnawialnych źródeł energii.
2. Plan miejscowy może dopuszczać powstanie tylko jednego rodzaju instalacji odnawialnych źródeł energii (np. instalacji fotowoltaicznej czy biogazowni).
3. Plan miejscowy nie przewiduje (zakazuje) możliwości budowy na danym terenie instalacji odnawialnych źródeł energii.

Projekt „Spółdzielnie energetyczne – lokalny wymiar transformacji energetycznej i element budowania społeczno-gospodarczej konkurencyjności rolnictwa i poprawy jakości życia na obszarach wiejskich”

„Spółdzielnie energetyczne – lokalny wymiar transformacji energetycznej i element budowania społeczno-gospodarczej konkurencyjności rolnictwa i poprawy jakości życia na obszarach wiejskich” to projekt objęty patronatem honorowym Ministra Klimatu oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, którego celem jest określenie społeczno-gospodarczych uwarunkowań tworzenia spółdzielni energetycznych w Polsce, oraz wskazanie, że poprzez spółdzielnie energetyczne (obszary wiejskie i miejsko-wiejskie) można realizować inwestycje w energetykę rozproszoną, wzmacniając zarówno lokalną infrastrukturę energetyczną wzmacniając korzyści społeczne (wzrost zamożności mieszkańców). Istotnym celem projektu jest także uwzględnienie kierunków wskazanych przez lokalne samorzady (OZE, efektywność energetyczna, gospodarka wodna) jako pożądaných elementów przy planowanej nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Podmiotem realizującym badanie jest **Stowarzyszenie na rzecz Efektywności im. prof. Krzysztofa Żmijewskiego**, które jest aktywnym propagatorem realizacji inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii w strukturze „Spółdzielni energetycznej” i współdziała z samorządami, które świadome są nadchodzących wyzwań w kwestiach strategicznych.

Stowarzyszenie już z chwilą jego założenia w 2006 r. przez śp. Prof. Krzysztofa Żmijewskiego – wybitnego eksperta w zakresie energetyki, koncertuje swoje działania w zakresie zwiększenia efektywności i konkurencyjności polskiej gospodarki, a w tym gospodarek lokalnych. Dodatkowo stałe współdziałanie z administracją centralną umożliwia bieżące reagowanie na potrzeby wskazywane przez samorzady i ich lokalnych liderów.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ EFEKTYWNOŚCI

IM. PROF. KRZYSZTOFA ŻMIJEWSKIEGO
(zał. w 2006 r. przez prof. Krzysztofa Żmijewskiego)
ul. Krucza 41/43 lok. 68, 00-525 Warszawa

www.stowarzyszenie-zmijewski.pl,
www.spoldzielnia-energetyczna.pl

4. Plan miejscowy nie zawiera jakichkolwiek wytycznych na temat dopuszczalności instalacji odnawialnych źródeł energii.

Jeżeli inwestor (np. przedsiębiorca, rolnik) planujący inwestycje w odnawialne źródła energii ma do czynienia z sytuacją opisaną w wariantach 3 lub 4, jedynym wyjściem umożliwiającym zrealizowanie inwestycji jest zmiana obowiązującego planu miejscowego. Trzeba mieć jednak na uwadze, że procedura ta jest jednak w wielu przypadkach bardzo długotrwała, może wiązać się z potencjalnymi konfliktami społecznymi i generować znaczne koszty związane z koniecznością ponownego przygotowania i uchwalenia planu miejscowego. W niektórych sytuacjach mogą również powodować konieczność zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Należy w tym miejscu podkreślić, że zgodnie z art. 15 ust 4 u.p.z.p, w sytuacji gdy plan miejscowy przewidujący możliwość lokalizacji budynków umożliwia również lokalizację mikroinstalacji w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, również w przypadku innego przeznaczenia terenu niż produkcyjne, chyba że ustalenia planu miejscowego zakazują lokalizacji takich instalacji.

Jeżeli dla danego terenu plan miejscowy nie jest uchwalony to, co do zasady, inwestor musi uzyskać decyzję o warunkach zabudowy (instalacje odnawialnych źródeł energii nie stanowią inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 u.p.z.p.). Wydanie decyzji o warunkach zabudowy wiąże się też ze spełnieniem wymogów wynikających z tzw. dobrego sąsiedztwa (zgodnie z art. 61 ust. 1 u.p.z.p.).

Trzeba mieć także na uwadze, że przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie zawsze będą stosowane przy budowie instalacji odnawialnych źródeł energii. Taka sytuacja nastąpi w przypadku budowy niektórych mikroinstalacji. Mikroinstalacja zgodnie z zapisami art. 2. ustawy o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2015 poz. 478) to instalacja odnawialnego źródła energii nie większej niż 50 kW, przyłączoną do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV albo o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 150 kW, w której łączna moc zainstalowana elektryczna jest nie większa niż 50 kW.

W dniu 13 kwietnia 2021 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, przedłożony przez ministra klimatu i środowiska. W proponowanej nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii

znalazły się kluczowe zapisy, które mają istotny wpływ na rozwój energetyki odnawialnej z punktu widzenia planowania przestrzennego – w tym głównie zapis, zgodnie z którym instalacje odnawialnych źródeł energii o mocy do 500 kW zostaną zwolnione z konieczności uwzględnienia w studium zagospodarowania przestrzennego. Wyjątek dotyczy ma instalacji fotowoltaicznych zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klasy V i VI, VIz i nieużytkach, gdzie próg zwolnienia zostanie przyjęty na poziomie 1000 kW.

Podsumowując rozważania na temat znaczenia planowania przestrzennego i jego wpływu na rozwój odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza z perspektywy obszarów wiejskich należy uznać zagadnienie za szczególnie ważne i w wielu gminach wiejskich i miejsko-wiejskich wymagające uaktualnienia studiów uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego, planów miejscowych i doprecyzowania rozwiązań umożliwiających rozwój nie tylko odnawialnych źródeł energii, ale także całych społeczności lokalnych. Należy mieć świadomość, że dla inwestorów planujących inwestycje w odnawialne źródła energii kluczowym jest aktualny stan zagospodarowania przestrzennego na terenie, na którym rozważa realizację potencjalnych inwestycji. Kwestia lokalizacji jest tematem bardzo kompleksowym i odnoszącym się to do wielu ustaw i rozporządzeń, które mogą mieć negatywny wpływ nie tylko na kwestie lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii, ale również na koszty całego przedsięwzięcia.

Uwzględnienie tych kwestii powinno się dokonać, chociażby z uwagi na zbliżającą się perspektywę finansową na lata 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy i inne inicjatywy, w których przeznaczone mają zostać znaczące środki na wsparcie inwestycji w odnawialne źródła energii. Zatem to również od przygotowania odpowiednich planów przestrzennych w istotnym stopniu będzie zależeć sukces gmin wiejskich i miejsko wiejskich, a tym samym ich mieszkańców w procesie transformacji energetycznej i związanej z nią transformacją społeczno-gospodarczą.

Artykuł powstał dzięki współpracy Stowarzyszenia i Europejskiej Fundacji Klimatycznej w ramach projektu na rzecz wsparcia zrównoważonego rozwoju lokalnych odnawialnych źródeł energii.

Autor: **dr Grzegorz MAŚLOCH** – członek Rady Programowej Stowarzyszenia na rzecz Efektywności im. prof. Krzysztofa Żmijewskiego, Kolegium Zarządzania i Finansów SGH.